

Svar på skriftligt spörsmål SSS 221/2021 rd

Svar på skriftligt spörsmål om coronatester på minkfarmer i Finland

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 221/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Satu Hassi /gröna m.fl.:

Hur ämnar regeringen säkerställa att coronatester genomförs på alla minkfarmer i Finland och

hur övervakar man att alla minkindivider som har symtom testas?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

COVID-19 som orsakas av viruset SARS-CoV-2 är en sjukdom hos människor som i första hand sprids som droppsmitta mellan personer. Viruset har ändå konstaterats smitta också till vissa djur, och av pälsdjuren är framför allt minkar mottagliga för smitta. Symtomen hos minkar på pälsfarmer uppträder främst i luftvägarna och de är huvudsakligen lindriga, till exempel vattnigt nosflöde. Dessutom kan förhöjd dödlighet hos minkarna observeras på gårdar som fått in smittan. Smittade minkar kan också vara helt symtomfria. Ursprungligen har smittan sannolikt överförts till minkar från människor som arbetar på farmerna, men viruset sprids också mellan djuren på farmerna. Viruset SARS-CoV-2 sprids vid kontakter mellan djur, till exempel som droppsmitta. Spridningen är snabb. På basis av experimentella studier kan viruset spridas korta sträckor också som luftburen smitta utan att djuren har närbkontakt med varandra.

I Holland och Danmark har det konstaterats att på minkfarmer som fått in smittan har viruset SARS-CoV-2 överförts från mink till enskilda personer som arbetar på farmen, vilket visar att sjukdomen kan smitta från infekterade minkar till människor. Enligt en riskvärdering som utfördes av Europeiska smittskyddsmyndigheten orsakar smittorna hos mink ändå obetydlig risk för personer utanför pälsdjursfarmerna.

Viruset SARS-CoV-2 har hittills inte påträffats hos pälsdjur eller andra djur i Finland. I ett flertal andra länder har smittor däremot konstaterats hos minkar på pälsfarmer redan under 2020, i Europa t.ex. i Holland, Danmark, Litauen, Grekland, Italien och Sverige. I Holland och Danmark fick smittorna hos minkar utbredd spridning, vilket ledde till beslut på hösten 2020 att avliva alla djur. I Danmark påskyndades beslutet av att i början av hösten 2020 konstaterades det att viruset har muterat på minkfarmer och spridits även till människor. Man ville förhindra en sådan möjlighet till uppkomst av nya virusvarianter. Produktionen återupptas eventuellt 2022. Holland hade redan tidigare beslutit att lägga ner pälsdjursuppfödningen i landet år 2024. På motsvarande sätt har djur inte avlivats på grund av konstaterade smittor t.ex. i Sverige, Litauen och Grekland.

På grund av sjukdomens karaktär och det stora antalet djur på pälsdjursfarmerna är det av största vikt att förhindra att viruset sprids till finländska farmer. Risken för smittspridning kan minskas genom att man följer goda smittskydds- och hygienrutiner på pälsdjursfarmerna.

Efter Hollands första coronavirusfall hos minkar som konstaterades i april 2020 har Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund aktivt varit i kontakt med sina intressegrupper och myndigheter för att säkerställa informationsgången. Förbundet har producerat anvisningar till pälsdjursuppfödarna och intressegrupperna för att skydda mot SARS-CoV-2-smitta och meddelat om dem regelbundet. Pälsbranschen har kunnat använda anvisningar som Livsmedelsverket har utarbetat för att skydda pälsdjur mot SARS-CoV-2-smitta. Dessutom har branschen kunnat använda Arbetshälsoinstitutets anvisningar för att förebygga spridning av coronavirus i jordbruksarbete samt allmänna anvisningar av Institutet för hälsa och välfärd för att skydda sig mot coronavirussmitta. Branschen gav detaljerade anvisningar till sina medlemmar även för att den utländska arbetskraft som behövs på hösten under pälsningssäsongen fås till Finland på ett säkert sätt.

Om viruset SARS-CoV-2 skulle påträffas hos djur på en pälsfarm skulle Livsmedelsverket med stöd av lagen om djursjukdomar föreskriva att pälsfarmens minkar och mårddundar skulle avlivas som s.k. annan djursjukdom som ska bekämpas (JSM 76/2021, 33 §). Avlivningen skulle föreskrivas för att skydda människors hälsa.

Livsmedelsverkets riskvärderingsenhet bads i oktober 2020 om ett sammandrag av zoonoshot som minkarna och mårddhundarna utgör för människor. I rapporten konstaterades det bland annat att det främsta målet ska vara att förhindra spridning av viruset till minkarna och mårddhundarna.

I november 2020 genomförde Livsmedelsverket en inledande kartläggning av coronavirussmitta på minkfarmer. Till provtagning valdes ut sammanlagt 30 minkfarmer i området för tio kommuner i de viktigaste pälsproduktionsområdena. Som prov togs självdöda minkar som kommunalveterinären skickade till Livsmedelsverkets laboratorium för undersökning. Viruset SARS-CoV-2 påträffades inte.

Under årsskiftet 2020/2021 undersökte Livsmedelsverket även levande avelsdjur på tre minkfarmer med tanke på viruset SARS-CoV-2 innan djuren överfördes till en annan farm. Viruset SARS-CoV-2 påträffades inte.

Livsmedelsverket påbörjade i december 2020 en uppföljning av coronaviruset som gäller alla pälsfarmer som föder upp mink eller andra mårddjur. Uppföljningen är avsedd att fortsätta åtminstone till våren 2022. Avsikten är att uppföljningen ska fortgå åtminstone till sommaren 2021. Uppföljningen ska fortgå och ändras vid behov enligt läget för epidemin hos befolkningen. Under början av 2021 inleddes uppföljningen också på pälsfarmer som föder upp finnsjubb. Pälsfarmerna ska regelbundet skicka in pälsdjur som självdött eller som avlivats i dåligt skick för undersökning till Livsmedelsverkets laboratorium. Farmägarna har fått närmare anvisningar om insändandet av prover via regionförvaltningsverket eller kommunalveterinären. Livsmedelsverket svarar för kostnaderna för att undersöka proverna. Länsveterinärerna uppföljer genomförandet av uppföljningen i sitt verksamhetsområde.

Den lokala kommunalveterinären tar prover av levande djur på pälsdjursfarmen om det misstänks coronavirussmitta på pälsfarmen på grund av symtom hos djuren eller ökad dödlighet bland djuren, om coronavirussmitta har konstaterats hos en person som arbetar på pälsfarmen, eller om från pälsdjursfarmen förflyttas minkar eller finnsjubbar till andra farmer för att användas som avelsdjur. Dessutom tar kommunalveterinären prover på farmen om farmen inte har skickat självdöda djur för undersökning. På så sätt vill man säkerställa provtagning även i de fall där den eventuella smittan inte orsakar synliga symtom eller dödlighet hos djuren på farmen.

Fram till denna dag har djuren undersökts minst en gång på alla minkfarmer där det finns djur, på två tredjedelar redan 3–6 gånger. Det finns fortfarande 15 farmer som föder upp mårdhundar kvar att undersöka. Provtagningen på dessa började senare än på minkfarmerna. Farmerna är i regel små och dessutom är dödligheten så låg bland mårdhundar under vintermånaderna att veterinären har varit tvungen att ta prover från levande djur. Provtagningen från de sista mårdhundsfarmerna har överenskommit att ske i månadsskiftet april–maj.

Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet har i början av mars 2021 rekommenderat uppföljning av coronavirus hos pälsdjur. Europeiska kommissionen beslutade på basis av den att samordna uppföljningen av coronaviruset i medlemsländerna. Kommissionens beslut om verkställighet, som inte har trätt i kraft ännu, betonar uppföljning på pälsfarmer med över 500 avelsdjur. Uppföljningen ska vara riskbaserad. Provtagningsfrekvensen påverkas bl.a. av åtgärder som genomförs på farmerna för att minska smittorisken inklusive provtagning av arbetstagare. Uppföljningsprover kan tas från levande eller döda djur. Symtom hos djuren, vilka aktören enligt lagen om djursjukdomar är skyldig att anmäla till den kommunala veterinären, eller coronainfektion hos personer som arbetar på gården, leder på farmer av alla storlekar till provtagning av djur, vilken genomförs av veterinären. Nuvarande uppföljningspraxis i Finland ändras till nödvändiga delar så att den motsvarar innehållet i beslutet om verkställighet och innefattar även i fortsättningen regelbunden uppföljning på farmer av alla storlekar.

Helsingfors 28.4.2021

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä